

dr hab. Tomasz Aleksandrowicz
prof. Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie

Warszawa, 26.06.2023 r.

RECENZJA

dysertacji doktorskiej Pana mgra Sebastiana Andrzeja Rudnika
Rola Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego w
kształtowaniu międzynarodowego prawa telekomunikacyjnego
wykonanej pod kierownictwem naukowym dr hab. Katarzyny
Myszony - Kostrzewy, prof. UW, Warszawa 2023

Uwagi ogólne

Problematyka podjęta przez Doktoranta w recenzowanej dysertacji bez wątpienia zasługuje na uwagę. Doktorant słusznie wskazuje, że „w dzisiejszych czasach niemal każdy korzysta z osiągnięć technicznych telekomunikacji, która w wymiarze światowym oparta jest na ramach prawnych oraz instytucjonalnych wypracowanych przez Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny, który zapewnia możliwość funkcjonowania niezakłóconej globalnej komunikacji” (s. 13).

Sytuacja problemowa została przedstawiona bardzo obszernie i szczegółowo. W przedstawieniu sytuacji problemowej uwagę zwraca brak usytuowania problematyki będącej przedmiotem przeprowadzonych przez Doktoranta badań w szerszym kontekście prawnomiędzynarodowym, a mianowicie postępowego rozwoju prawa międzynarodowego, o którym mowa w art. 13 par. 1a Karty

Narodów Zjednoczonych; określenie to rozumiane jest w doktrynie jako tworzenie nowych norm prawa międzynarodowego zgodnie z potrzebami społeczności międzynarodowej. Art. 15 Statutu Komisji Prawa Międzynarodowego stwierdza w tym kontekście, iż wyrażenie „postępowy rozwój prawa międzynarodowego” oznacza „przygotowywanie projektów konwencji w sprawach, które nie zostały jeszcze uregulowane przez prawo międzynarodowe lub w których praktyka państw nie rozwinęła się jeszcze w stopniu dostatecznym.” Brak tego odniesienia w dysertacji razi tym bardziej, iż Doktorant przedstawiając problem badawczy wskazuje na kwestię wpływu prac Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego na kierunki rozwoju międzynarodowego prawa telekomunikacyjnego”, a w hipotezie badawczej zakłada, że „Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny wpływa na zrównoważony rozwój i ujednocianie regulacji prawnych w obszarze międzynarodowego prawa telekomunikacyjnego” (s. 14).

Uwzględniając powyższą uwagę należy wszakże uznać, że wybór przez Doktoranta tematu dysertacji i charakterystykę sytuacji problemowej zasługuje na ocenę pozytywną, tym bardziej, iż stanowi ona wypełnienie luki w polskim piśmiennictwie naukowym; jest to zatem praca o dużych walorach poznawczych. Doktorant ma bowiem słuszność stwierdzając, iż „Niniejsza praca wypełnia lukę w polskiej doktrynie prawa, odnoszącą się do kompleksowego omówienia i przedstawienia struktury Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego oraz jego prawotwórczej roli, jako nowoczesnej organizacji międzynarodowej, w szczególności w kontekście analizy ewolucji norm międzynarodowego prawa telekomunikacyjnego i jego współczesnego stanu” (s. 17).

Recenzowana dysertacja bez wątpliwości mieści się w ramach dyscypliny nauki prawne.

Ocena metodologiczna

Metodyka zastosowana w badaniach, których efektem jest recenzowana dysertacja nie budzi zasadniczych zastrzeżeń, choć i w tym obszarze można sformułować uwagi krytyczne.

Odnosząc się do przedmiotu badań Doktorant stwierdza, iż „przedmiotem analizy niniejszej pracy są prawno-instytucjonalne unormowania działalności Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego oraz analiza wpływu działań podejmowanych przez Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny na kształtowanie międzynarodowych regulacji i instytucji prawnych w sektorze telekomunikacyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju systemów satelitarnych” (s. 13 – 14). Sformułowanie to zmienia w Streszczeniu wskazując, iż: „przedmiotem rozprawy jest przedstawienie aktualnego stanu regulacji prawnych w dziedzinie międzynarodowego prawa telekomunikacyjnego oraz przeanalizowanie procesów kształtowania się nowych norm prawnych w tym zakresie pod auspicjami Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego.” (s. 363). Oba te sformułowania zasługują na krytykę. Przedmiotem badań nie może być analiza, bowiem analiza jest jedną z metod badawczych. Trudno też zgodzić się ze sformułowaniem zamieszczonym w Streszczeniu, bowiem przedmiotem badań nie może być „przedstawienie”, a objęte badaniami regulacje i procesy kształtowania się norm prawa międzynarodowego.

Jako problem badawczy Doktorant wskazał „poznanie aktualnego stanu regulacji prawnych w dziedzinie międzynarodowego prawa telekomunikacyjnego oraz przeanalizowanie procesów kształtowania się nowych norm prawnych w tym zakresie realizowanych pod auspicjami Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego, którego istnienie jest niezwykle ważne dla zapewnienia globalnych i zunifikowanych ram prawnych we współczesnym świecie.” (s. 14.). Problemem badawczym nie może być „przeanalizowanie procesów...” bowiem

– jak wskazano wyżej – analiza jest metodą badawczą, a nie problemem badawczym. Problem badawczy – najczęściej formułowany w postaci pytania – to problem, do rozwiązania którego (odpowiedzi na pytanie badawcze) badacz zmierza prowadząc swoje badania. Jaki problem rozwiązuje „poznanie” czy „przeanalizowanie”?

Na s. 14 Doktorant stwierdza, iż „celem przedmiotowej rozprawy jest ustalenie w jakim stopniu Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny wpływa na regulacje prawne w sektorze telekomunikacyjnym oraz w jaki sposób prace Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego kształtowały kierunki rozwoju międzynarodowego prawa telekomunikacyjnego oraz stosunki ekonomiczno – społeczne i światowy rozwój.” Jest to bardzo często popełniany przez doktorantów błąd, bowiem celem dysertacji jest zaprezentowanie jej w procedurze doktorskiej jako rezultatu przeprowadzonych badań, których celem było np. „ustalenie...”.

Doktorant sformułował hipotezę badawczą zakładającą, iż „Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny wpływa na zrównoważony rozwój i ujednocianie regulacji prawnych w obszarze międzynarodowego prawa telekomunikacyjnego, natomiast wzrost zainteresowania państw oraz podmiotów prywatnych wykorzystaniem systemów łączności jest związany z rosnącymi potrzebami sektora telekomunikacyjnego w zakresie szybkości, przepływności oraz zasięgu technologii telekomunikacyjnych” (s. 14). Recenzent stwierdza, że została ona sformułowana prawidłowo i zweryfikowana w merytorycznej części dysertacji.

Recenzent zwraca także uwagę, iż Doktorant ograniczył się do sformułowania głównych (ogólnych) celów badawczych, problemów badawczych i hipotez badawczych i nie podjął trudu określenia celów, problemów i hipotez szczegółowych. Recenzent stoi na stanowisku, że dysertacja doktorska powinna

zawierać nie tylko cele, problemy i hipotezy (tezy) ogólne, lecz także szczegółowe. Dotyczy to przede wszystkim prac naukowych o dużej objętości, w których problemy badawcze zostały potraktowane szczegółowo; ponadto taki zabieg wskazuje na rolę, jaką w całości dysertacji pełnią jej poszczególne rozdziały.

Pozytywnie natomiast należy ocenić część dysertacji, w której Doktorant określa wykorzystane metody badawcze, wskazując na metody badawcze stosowane w naukach społecznych, w szczególności w naukach prawnych, metodę dogmatyczną, metodę historycznoprawną oraz „analizę i krytyczną ocenę źródeł stanowiących piśmiennictwo oraz literaturę.” (s. 14 – 15). W tym miejscu zgłosić można jedynie zastrzeżenie do sformułowania dotyczącego „ocenę źródeł stanowiących piśmiennictwo”, które – zdaniem recenzenta – jest po prostu niezrozumiałe. Z uznaniem należy wszakże odnotować, iż Doktorant uzasadnił stosowanie wskazanych metod, wskazując w jakich przypadkach każdą z nich stosował. Trudno też nie zgodzić się ze stwierdzeniem Doktoranta, iż „kształtowanie się norm międzynarodowego prawa telekomunikacyjnego odbywa się stopniowo na przestrzeni wielu lat wraz postępowaniem techniki i praktycznymi aspektami wykorzystania technologii. Tworzenie norm międzynarodowego prawa telekomunikacyjnego, co do zasady, nie jest zdarzeniem incydentalnym stanowiącym bieżącą odpowiedź na kolejny wynalazek umożliwiający rozwój telekomunikacji jako dziedziny techniki, lecz jest długotrwałym procesem ulegającym ewolucji i stopniowym modyfikacjom mogącym trwać kilka dziesięcioleci, tak jak było i nadal jest w przypadku telefonii, radia, sieci komputerowych (Internetu) czy też systemów satelitarnych” (s. 15).

Pomimo sformułowanych powyżej uwag krytycznych część metodyczną pracy można ocenić pozytywnie, przede wszystkim z uwagi na fakt wskazania przez

Doktoranta zastosowanych metod badawczych oraz uzasadnienia, dlaczego zastosował akurat te metody; znajduje to swoje odzwierciedlenie w części merytorycznej recenzowanej dysertacji.

Ocena merytoryczna

Recenzowana dysertacja liczy ogółem 368 stron i jest podzielona na Wstęp, pięć rozdziałów merytorycznych, Zakończenie, 8 załączników, Bibliografię, streszczenie w języku polskim i angielskim, odnotować należy także wykaz skrótów.

Rozdział I zatytułowany *Geneza powstania Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego* zawiera rys historyczny przedstawiający kształtowanie się struktury organizacji międzynarodowych regulujących funkcjonowanie międzynarodowego telegrafu i radia do 1932 roku, a więc bezpośrednio przed przekształceniem Międzynarodowego Związku Telegraficznego w Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny podczas Międzynarodowej Konferencji Telekomunikacyjnej w Madrycie.

W rozdział II – *Ramy prawne funkcjonowania Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego* – zaprezentowano szczegółowy opis struktury Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego

Rozdział III – *Ramy instytucjonalne funkcjonowania Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego* – poświęcony został opisowi struktury współczesnego Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego oraz kompetencji i zadań poszczególnych organów

W rozdziale IV – *Rozwój międzynarodowego prawa telekomunikacyjnego pod auspicjami Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego* – Doktorant

przedstawił opis działalności prawotwórczej ITU, a także, wybrane akty prawne tworzone w ramach Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego.

W rozdziale V – *Współpraca Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego z innymi organizacjami międzynarodowymi oraz podmiotami prywatnymi* – omówiono przedstawienie współpracy Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego z organizacjami międzynarodowymi, których przedmiot działalności dotyczy tworzenia regulacji i stosowania międzynarodowego prawa telekomunikacyjnego w obszarze lotnictwa, transportu morskiego oraz wykorzystania systemów satelitarnych.

Układ pracy jest logiczny i czytelny. Każdy rozdział rozpoczyna się od Wprowadzenia, które sytuuje dalsze rozważania Doktoranta w określonym kontekście, zaś wewnętrzny podział rozdziałów ułatwia lekturę.

Język pracy jest jasny i zrozumiały, co należy podkreślić tym bardziej, iż – jak sam Doktorant wskazuje – „z uwagi na techniczny charakter telekomunikacji oraz łączności w ogólności, analiza wpływu Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego na tworzenie i kształtowanie norm międzynarodowego prawa telekomunikacyjnego, nie może być dokonywana w oderwaniu od bardzo specjalistycznej i szczegółowej nomenklatury technicznej i podstawowej bazy pojęciowej, stosowanej w naukach technicznych, których przedmiotem badań jest telekomunikacja” (s. 15). Równocześnie należy podkreślić, iż Doktorant posługuje się językiem adekwatnym dla rozprawy naukowej.

Odnosić należy fakt, iż w Bibliografii brak jest części dotyczącej źródeł prawa, zatem nie wykazano w niej tych źródeł prawa międzynarodowego, które Doktorant przywołał w tekście dysertacji; należy to uznać za błąd.

* *

*

Recenzowana dysertacja jest ułomna pod względem metodologicznym. Na ostatecznej ocenie recenzenta zaważyła jej wartość poznawcza i wypełnienie luki w polskiej doktrynie prawa międzynarodowego. Recenzent pozwala sobie zasugerować, by Doktorant – po poprawieniu wskazanych błędów i uchybień – podjął działania na rzecz jej publikacji w charakterze monografii naukowej.

Konkluzje

Reasumując stwierdzam, że Doktorant w recenzowanej dysertacji zaprezentował swoją ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie nauk prawnych oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Równocześnie stwierdzam, że przedmiotem recenzowanej dysertacji doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej, a tym samym recenzowana dysertacja spełnia kryteria określone w art. 187 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. 2022 poz. 574.

W związku z powyższym wnoszę o dopuszczenie Doktoranta, Pana magistra Sebastiana Andrzej Rudnika, do obrony pracy doktorskiej i nadanie mu stopnia naukowego doktora w dyscyplinie nauki prawne.

Ten A. Jędrzej